

ชื่อวิทยานิพนธ์	รูปแบบการศึกษากฎหมายอิสลามของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้เขียน	นายบุญคิมัน แชนา
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการศึกษาวิชาฟิควหรือวิชากฎหมายอิสลามของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษา 3 ด้านได้แก่ การเรียนการสอนวิชากฎหมายอิสลาม แหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม การวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลาม 2) ศึกษาทัศนคติของผู้รู้และผู้ศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการศึกษาฟิควของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา ผู้รู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดกลางประจำจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา ผู้รู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก สาขานิติศาสตร์อิสลาม ผู้รู้ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีนักเรียนมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา ผู้รู้ที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันปอเนาะที่มีนักเรียนมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา ผู้ศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและปอเนาะที่มีนักเรียนมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา ผู้ศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันอุดมศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นเครื่องมือสำหรับสำรวจความคิดเห็นขององค์กรอิสลามและผู้รู้ ชุดที่ 2 เป็นเครื่องมือสำหรับสำรวจความคิดเห็นของผู้ศึกษา แบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ชุดแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์ความคิดเห็น เกี่ยวกับรูปแบบการศึกษากฎหมายอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม และด้านการวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลาม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับรูปแบบการศึกษากฎหมายอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม และด้านการวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลาม

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSSWIN (Statistical Package for the Social Sciences for Microsoft Windows) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี Content Analysis ใช้การหาค่าและประโยคหลัก นำมาวิเคราะห์จัดเข้าหมวดหมู่ หาค่าความถี่ของ คำหลักและประโยคหลัก และสรุปเป็นคำบรรยาย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้รู้เกี่ยวกับรูปแบบการศึกษากฎหมายอิสลามของมุสลิมใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเรียนการสอนกฎหมายอิสลาม ด้านแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม และด้านการวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลามปรากฏผลดังนี้

ด้านการเรียนการสอนพบว่า ผู้รู้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มัชฮับที่ผู้รู้ส่วนใหญ่ ศึกษาวิชากฎหมายอิสลามคือ มัชฮับซาฟีอี โดยศึกษาตำฟิรอัลกูรานจากตำราตีฟิรฎะลาตีญ () ส่วนตำรากฎหมายอิสลามที่ผู้รู้ส่วนใหญ่ได้ศึกษาคือ ตำราอิมานะตุฎฎอลิบีน () และตำราที่ผู้รู้ส่วนใหญ่ใช้ประกอบการเรียนการสอนคือตำราอิมานะตุฎฎอลิบีน () ซึ่งตำราดังกล่าวเป็นตำราที่เขียนตามแนวมัชฮับซาฟีอี

ด้านแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามพบว่า ผู้รู้มีความคิดเห็นว่าการศึกษาวิชาฟิคุฮ์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับฟิคุฮ์ของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เน้นการให้ความสำคัญกับ แหล่งที่มาหรือหลักฐานของกฎหมายอิสลาม โดยผู้รู้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นดังนี้

1. เมื่อผู้รู้พบว่า มีทัศนะที่แตกต่างไปจากอัลกูรานและอัลสุนนะฮ์ ผู้รู้จะปฏิบัติ ตามทัศนะที่ปรากฏในตำรากฎหมายอิสลาม
2. เมื่อปรากฏปัญหาข้อกฎหมายอิสลาม มุสลิมในพื้นที่ของผู้รู้ส่วนใหญ่จะถาม เพื่อต้องการเพียงคำตอบ โดยไม่สนใจหลักฐาน
3. ผู้รู้ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม
4. ผู้รู้ส่วนใหญ่ เคยใช้แหล่งที่มาอื่นนอกจากอัลกูรานและอัลสุนนะฮ์
5. ผู้รู้ส่วนใหญ่ คิดว่าผู้เรียนทั่วไปรู้จักแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามในระดับ น้อยมาก

ด้านการวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลามพบว่า ผู้รู้ส่วนใหญ่มิได้วินิจฉัยโดยอาศัยตำรา กฎหมายอิสลามของมัชฮับที่ตนยึดมั่น เพราะผู้รู้ส่วนใหญ่ใช้ตีฟิรอัลกูรานและตำราหะดีษมา ประกอบการวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลามเป็นหลัก

2. ความคิดเห็นของผู้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการศึกษากฎหมายอิสลามของมุสลิม
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเรียนการสอนกฎหมายอิสลาม ด้านแหล่งที่มาของกฎหมาย
อิสลาม และด้านการวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลาม ปรากฏผลดังนี้

ด้านการเรียนการสอนพบว่า ผู้ศึกษาส่วนใหญ่เน้นการศึกษาจากตำราที่เขียนตาม
แนวมัซฮับที่ตนเองยึดมั่น นั่นคือ มัซฮับฮาฟีอีห์ โดยศึกษาวิชาตฟิหฺรอัลกุรอานจากตำราตฟิหฺรอะ
ลาดีนุ() ศึกษาสุนันและซัหฺหฺเกี่ยวกับกฎหมายอิสลามจากตำราเศาะหฺหฺมุสลิมของ
อิหม่ามนะวาวี () ส่วนตำรากฎหมายอิสลามที่ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ได้
ศึกษาคือ ตำราอิมานะตุฎกออิลีบีน () และตำราที่ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ใช้เป็นตำราในการ
เรียนในสาขาวิชากฎหมายอิสลาม คือ ตำราเราะฎาะตุฎกออิลีบีนของอิหม่ามนะวาวี ()

ด้านแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามพบว่า ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการ
รับรู้แหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม แหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามที่ผู้ศึกษาส่วนใหญ่รู้จัก คือ
อัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ เมื่อปรากฏว่ามีปัญหาข้อกฎหมายอิสลาม นักศึกษาในสถาบันของผู้
ศึกษาส่วนใหญ่จะถามพร้อมทั้งต้องการรู้ถึงหลักฐานและที่มาของคำตอบ และผู้ศึกษาส่วนหนึ่งเคย
ศึกษาแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามอื่นนอกจากอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ

ด้านการวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลามพบว่า ผู้ศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การ
วินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลามของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวินิจฉัยโดยอาศัยตำรา
กฎหมายอิสลามที่เขียนตามแนวมัซฮับที่ตนยึดมั่น กล่าวคือ เมื่อปรากฏว่ามีเหตุการณ์ใดๆ ที่มีได้
ระบุไว้อย่างชัดเจนในอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ ผู้ศึกษาส่วนใหญ่ จะขอคำวินิจฉัยจากบรรดาผู้รู้ที่
ตนศรัทธา และผู้ศึกษาส่วนใหญ่คิดว่า ตำรากฎหมายอิสลามที่บรรดาผู้รู้นำมาประกอบการวินิจฉัย
ข้อกฎหมายอิสลามนั้นมีความเหมาะสมแล้ว ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความพอใจกับตำราและผู้รู้ที่
ตนศรัทธา